

Politechnika Wrocławska

Architektura Systemów Komputerowych

Wykład 8

Dr inż. Radosław Michalski

Katedra Inteligencji Obliczeniowej, Wydział Informatyki i Zarządzania
Politechnika Wrocławska

Wersja 1.1, wiosna 2018

Źródła i licencja

Najbardziej aktualna wersja tego wykładu znajduje się tu:

<https://github.com/rmhere/lecture-comp-arch-org>

Opublikowany jest on na licencji Creative Commons Attribution NonCommercial ShareAlike license 4.0 (**CC BY-NC-SA 4.0**).

Zawartość tego wykładu

Organizacja pamięci

Typy danych

Gałęzie i skoki

Organizacja pamięci

Bajty i słowa w MIPS

- ▶ bajt - 8 bitów (wszędzie)
- ▶ słowo - 4 bajty - 32 bity

Jednak, zależnie od ISA, długość słowa bywa różna. Zobacz [ten artykuł w Wikipedii](#).

Organizacja pamięci

Adresowanie - wprowadzenie

- ▶ każda adresowalna komórka pamięci przechowuje osiem bitów (jeden bajt)
- ▶ każdy rejestr w MIPS to 32 bity
- ▶ w jaki sposób połączyć jedno i drugie?

Organizacja pamięci

Adresowanie

- ▶ adresy pamięci są indeksowane od 0 do X
- ▶ w architekturze 32-bitowej indeksów jest 2^{32}
- ▶ górny limit pamięci w architekturze 32-bitowej wynosi 2^{32} bajtów (4 GB)
- ▶ górny limit pamięci w architekturze 64-bitowej wynosi 2^{64} bajtów (16 EB)

Organizacja pamięci

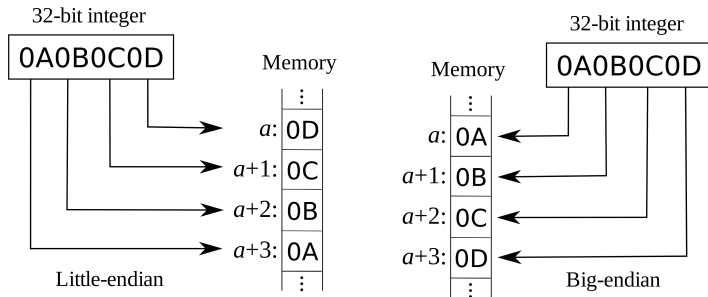
Endianness (kolejność bajtów) - wprowadzenie

- ▶ w architekturze MIPS każdy rejestr przechowuje cztery komórki pamięci (1 słowo)
- ▶ w MIPS adresowanie jest dopasowane (ang. *word-aligned*), tj. adresujemy pełne słowa: 0, 4, ... $X - 3$
- ▶ ale w jaki sposób decyduje się o ułożeniu bajtów w słowie?

Organizacja pamięci

Big-endian vs. little-endian

R. S. Shaw, public domain

Organizacja pamięci

Problem nUxi

- ▶ założmy 16-bitowe słowo (np. w ISA Intel 8086)
- ▶ każdy znak kodowany jest na ośmiu bitach
- ▶ jeśli chcemy przechować ciąg znaków "Unix", potrzebne nam są dwa słowa
- ▶ kolejność bajtów w słowie determinuje jak zostaną one ułożone
- ▶ problemy z reguły pojawiają się tylko w przypadku interakcji z inną architekturą

Organizacja pamięci

Endianness - c.d.

- ▶ **Little-endian** - Intel x86 and x86-64
- ▶ **Big-endian** (network byte order) - IBM System/360, z/Architecture, IPv4, IPv6, TCP, UDP
- ▶ **Bi-endian** - ARM (v 3+), PowerPC, Alpha, SPARC V9, MIPS, PA-RISC, SuperH SH-4 and IA-64

Organizacja pamięci

Sposoby adresowania w MIPS

- ▶ adresowanie rejestrów
- ▶ podawanie stałej
- ▶ PC-relative (zostanie omówiony później)
- ▶ base displacement

Organizacja pamięci

Sposoby adresowania: rejestry, stała

Rejestry:

- ▶ argumenty w rejestrach
- ▶ add \$rd, \$rs, \$rt

Stała:

- ▶ argument podawany wprost
- ▶ addi \$rd, \$rs, 5

Organizacja pamięci

Sposoby adresowania: base displacement

Base displacement:

- ▶ adres argumentu jest sumą stałej i wartości w rejestrze
- ▶ w tym przypadku rejestr traktowany jest jako baza a przesunięcie wskazywane jest jako stała
- ▶ znając rozmiary struktur danych, jest to dość wygodne podejście
- ▶ `lw $rd, 100($rs)`

Typy danych

Typy danych (pamięć)

.ascii str

- ▶ ciąg znaków bez terminacji

.asciiz str

- ▶ ciąg znaków z terminacją ("z" - zero), podobnie jak w C

.byte $b_1, \dots, b_n$

- ▶ n bajtów w sposób ciągły

.halfword $h_1, \dots, h_n$

- ▶ n półsłów w sposób ciągły

.word $w_1, \dots, w_n$

- ▶ n słów w sposób ciągły

.space numBytes

- ▶ liczba bajtów w pamięci

Typy danych

Źródła i polecane materiały

- ▶ P.J. Jalics, T.S. Heines **Transporting a portable operating system: UNIX to an IBM minicomputer**, Communications of the ACM 26.12 (1983): 1066-1072 (artykuł naukowy)
- ▶ **Summary of Addressing Modes in MIPS**, University of Maryland, MD, United States (artykuł)

Gałęzie i skoki

W jaki sposób kod jest przechowywany i wykonywany

Ogólna perspektywa:

- ▶ W architekturze Princeton dane i instrukcje współdzielą pamięć
- ▶ jeśli nie jest powiedziane inaczej, procesor iteruje po pamięci w sposób sekwencyjny
- ▶ każda instrukcja znajduje się pod jakimś adresem w pamięci
- ▶ procesor ładuje słowo i stara się wykonać
- ▶ znając adres pierwszej instrukcji możesz określić pozostałe

Gałęzie i skoki

Etykiety

- ▶ etykiety `label`: wskazują na adres pamięci
- ▶ jest dla naszej wygody, nie procesora
- ▶ używane często do kontrolowania przebiegu wykonania programu

Gałęzie i skoki

Gałęzie

W jaki sposób kontrolować przebieg programu?

- ▶ sekwencyjnie (póki co)
- ▶ kolejny etap - gałęzie
- ▶ `beq $r1,$r2,Label` - jeśli równe, to rozgałęzienie
- ▶ `bne $r1,$r2,Label` - jeśli nierówne, to rozgałęzienie
- ▶ w przeciwnym razie czytaj kolejną instrukcję

Gałęzie i skoki

Skoki

- ▶ instrukcja j wykonuje skok do adresu
- ▶ gałąź bezwarunkowa

Gałęzie i skoki

Warunki

W jaki sposób zaimplementować instrukcję IF?

Pseudokod:

```
if t1 == t2 then t3=0
```

Język asemblera:

```
bne $t1, $t2, next  
add $t3, $zero, $zero  
next: (...)
```


Gałęzie i skoki

Warunki c.d.

W jaki sposób zaimplementować instrukcję IF ELSE?

Pseudokod:

```
if t1 == t2 then t3=0 else t3=2
```

Język asemblera:

```
beq $t1, $t2, nullify  
addi $t3, $zero, 2  
j skip  
nullify: add $t3, $zero, $zero  
skip: (...)
```


Gałęzie i skoki

Pętle

W jaki sposób zaimplementować pętlę FOR?

Pseudokod:

```
for i = 1 ... 3 {exec}
```

Język asemblera:

```
add $t0, $zero, $zero
addi $t1, $zero, 3
loop: beq $t0, $t1, exit
      addi $t0, $t0, 1
      exec: ...
      j loop
exit: (...)
```


Gałęzie i skoki

Mniejsze/większe niż

- ▶ póki co badaliśmy równość
- ▶ w jaki sposób porównuje się większość/mniejszość
- ▶ dwie pseudoinstrukcje: blt, bgt
- ▶ instrukcja: **SLT** – **ustaw gdy mniejsze**
- ▶ slt \$rd, \$rs, \$rt
- ▶ jeśli \$rs jest mniejsze niż \$rt, \$rd ustawiane jest na jeden, w przeciwnym razie \$rd ustawiane jest na zero
- ▶ jak zaimplementować badanie większości?
- ▶ pseudoinstrukcje mogą mieć tę samą nazwę (tylko inne rodzaje argumentów)

Gałęzie i skoki

Program counter - PC

- ▶ specjalny rejestr przechowujący adres kolejnej instrukcji
- ▶ w przypadku sekwencyjnego wykonania programu zmienia się o słowo
- ▶ może być modyfikowany nie wprost (branching, jumping)

Gałęzie i skoki

Jump vs. jump and link

- ▶ `j` skacze
- ▶ `jal` skacze i linkuje
- ▶ `jal` kopiuje adres kolejnej instrukcji do rejestru `$ra` (rejestr 31) i wykonuje skok do adresu
- ▶ `jr $reg` skacze do wartości z danego rejestru (ustawia PC na wartość w rejestrze `$reg`)

Gałęzie i skoki

Branch delay slot

- ▶ potokowanie pozwala wykonywać wiele instrukcji jednocześnie
- ▶ skoki i gałęzie nie są lubiane przez potokowanie
- ▶ wynika to z faktu, że ponownie należy optymalizować wykonanie na procesorze
- ▶ branch delay slot w MIPS bezwarunkowo wykonuje kolejną instrukcję po skoku
- ▶ w jaki sposób to ominąć (jeśli trzeba): nop, zmiana kolejności instrukcji
- ▶ co zatem przechowuje JAL w rejestrze \$ra? $PC + 4$ or $PC + 8$?

Gałęzie i skoki

Branch delay slot - przykład

Jak zachowa się poniższy kod?

```
j test
test: addi $t3, $t3, 2
```

Co się dzieje gdy mamy skok po skoku?

```
j test
j test1
test: addi $t3, $t3, 5
add $t3, $zero, $t3
test1: addi $t3, $t3, 2
```


Gałęzie i skoki

Elwro R-32

Wideo

Elwro - produkcja komputera R-32 (EC 1032)

Gałęzie i skoki

Źródła i polecane materiały

- ▶ **MIPS32 Instruction Set Quick Reference**, MIPS Technologies, Inc. (reference sheet)
- ▶ J.F. Frenzel, T.S. Heines, ***MIPS Instruction Reference***, University of Idaho, ID, USA (materiały do kursu)
- ▶ M. Abrash, ***“Michael Abrash’s Graphics Programming Black Book”***, Redline GmbH, 1997 (książka)
- ▶ J. Pearson, ***“Computer architecture”***, Uppsala University, Sweden (materiały do kursu)